

“ጉባኤተኛ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተዳጠቅ!” ከመይ ዲና ንሕና??

By: **Seife Hailu (Assistant Professor)**

Department of Political Science and Strategic Studies, Mekelle University

Email: seifehl9@gmail.com Mobile: +251-914758698

Tigrai Online

August 20, 2015, Mekelle, Tigray, Ethiopia

1. ከም መእተዊ

አብ ድሕሪ ምክባር ጽምብል መበል 40 ዓመት ምስረታአን ድሕሪ 100% ዓወት ሃገራዊን ክልላዊን መረጻን ቦቲ ሓደ ገጽ አብ ድሕሪ ዓብይ አሃዛዊን ዓይነታዊን ክሸፈት ኣፈጻጽ ጥልባዊ ዕቡትን ስግግርን ሓደ (GTP-1) (ዳርጋ አብ ኩሎም ሴክተራትን ዓውድታት ሂወትን ምባል ይከኣል) ድማ ቦቲ ካልእ ገጽ ኮይና መበል 12 ጉባኤ ተካይዶ ዘላ ውድብ ህወሓት ካብ ግምት ብዘተሓት ዜጋታት፣ ተንተንቲ ስነ-ፍልጠት ፖለቲካ ኢሉውን ኣባላታን ደገፍታን ብተቃራኒ መልክዑ ላዕሊዎት ኣመራርሓ ነዚ ጉባኤ ፍሉይ ክብደትን ትኩረትን ዝሃብሉ ኣይመስልን።

ካለእስ ይትረፍ ክንድቲ አብ እዋን ዑደት ኣባማ ዝነበረ ገልታዕታዕ እካ ኣይነስተውዕልን ዘለና። ገለነገር ደኣ አሎ እምበር እቲ ድባብ አብ መበል 11 ጉባኤ ከመይ ድዩ ዝነበረ አብቲ እዋን ኩሉን ቢሮታትናን ዩኒቨርሲቲታትናን ፖስተራትን ባሕራትን አብ ምልጣፍን ሰልፍታት አብምክያድን እንዶ ግዲ ተጨናኒቀን ኣይነበራን ። እንተ ሎሚ ም ብዜካ እታ ብዛዕባ አብቶም ሕሉፋት 11 ጉባኤታት ዝነበሩ ቁልፊ ኣጀንዳታት፣ ዝተገበሩ ዓባይቲ ገምጋማትን ክትዓትን ፣ ዝተተሓዙ ኣንፈታትን መደባትን ከምኡውን ዝተመዘገቡ ዓወታትን ውድቀታትን ብኣግባቡ መርሚራን ተንቲናን ምስ ንናይ መበል 12 ጉባኤ ኣቀራርጻ ኣጀንዳታት፣ ከይዲ ገምጋማን ክትዓትን፣ ኣተሓሕዞ መጻኢ ኣንፈታትን መደባትን ዝህልዎም ትርጉም ኣዋዲዳ ምቅራብ ምስኣብያ ሕድሕድ ጉባኤ ኣበይ ቦታን ኣዳራሽን ከም ዝተካየደ ፣ እቶም ኣዳራሻት ክንደይ ቦርታትን ደረጃ መንደቃትን ከም ዝነበርዎም፣ ናይ ደቂ ኣንስትዮን ደቂ ተባዕትዮን መውጽኢ በሬ በየናይ ሸነክ ከም ዝነበሩን ኣባላት ፖሊት ቢሮን ማእከላይ ኮምቴን ክንደይ ከም ዝነበሩን ምሽት ምሽት ትልፍልፊልና ተምሺ ዘላ ቲቪ ትግራይ ካልኣት ትካላትና (እንኮላይ ቤት ጽሕፈት ህወሓት ሓዊሱ) ኣፍ ኣፍ ሉጋም ኢለን እየን ዘለዎ።

አብ ህዝቢን ክልልን ትግራይ ካብ ዑደት ኣባማ ንላዕሊ ብኣወንታ ይኩን ብኣሉታ እዙ ናይ ህወሓት ጉባኤ ወሳናይ ተጽዕኖ ኣለዎ። ስለ ዝኮነ ድማ አብቲ ጉባኤ ብዛዕባ ዝዝተየሎም ኣጀንዳታት፣ ትጽቢት ዝግበረሎም ገምጋማትን ክትዓትን ከምኡውን ዝሕሰቡ ኣንፈታትን መደባትን ብዝምልከት ሰፊሕ ትንተናን መግለጺን ብቤት ጽሕፈት ህወሓት ይኩን ብኮምቴ ኣሳናዳኢት ጉባኤ ወይ ብካልእ ዝምልከቶ ኣካል ክቀርበልና ምተገበአ ነይሩ። አረ ከም ንቡርስ ዜጋታት'ውን አብ ምቅራጽ ዋናዋና ኣጀንዳታትን ሓፊሻዊ ከይዲ ገምጋማትን ክትዓትን እቲ ጉባኤ ኣመልኪቶም ክዝትዩን ምክረ-ሓሳብ ክህቡን ክግበር ምተክኣለ። ዕድመ ንቴክኖሎጂ እዚ ንምግባር ቴክኒካል ጸገም ኣይምሃለዎን። ነገር ግን ከምቲ እነስተውዕሎ ዘለና መራሕትና ኣብዙያት ኩሉ የለውሉን ዝመስሉ ። ሕሉፍ ሓሊፉስ ኣባላት እቲ ውድብ ውን (ብፍላይ አብ ተራ ኣባልነትን ታሕተዋይ ኣመራርሓ ደረጃን

ዘለው) ኣብዚ ውራዮም ይሳተፉን ይዝትዩን ዘለው ኣይመስሉን። ኩነታት ጉባኤ ከመይ ኣሎ? እንታይ ኣጀንዳታት ክትሓዙ ይኮኑ? ክንደየናይ ዓሚቕን ባሳልን ገምጋምን ክትዕን ክካየድ ይኮን? ኢልካ ምስተዕልሎም ዝህቡካ መልሲ ኣይፈልጥን ከም ሃገረይ እየ ዝብል እዩ።

ብእንጸሩ ግና ተስፋ ዝህብን ዘሕርነካን ድባብ ኣሎ ኣብ ደምበ ፌስቡክን ካልኣት ማሕበራዊ ድሕረ ገጻትን። ኩሎም ተጋሩ ብሙሉእ ናይ ይምልከተኒ ስምዒት ምስዚ ኣልዒለዮ ዘለኩ ርእሰ ጉዳይ ኣብ ዝዘመዱ ዛዕባታት ሰፋሕቲ ክትዓትን እሂን ምሂን እንትበሃሃሉ ምርኣይ ክንደይ ደስ ይብል! ንኩላትኩም ኣብዚ መዳይ ትነጥፉ ዘለኩም ደቂ ዓድና ድማ ስለ እቲ ህዝቢ ትግራይ ፖለቲካዊ ሂወቱ ክድስክል (**de-politicized ክከውን**) ቀሪቡ ኣብ ዘለሉ ኣብ ሓዚ እዋን ብፍጥነትን ብስፍሓትን ተላዓሊልኩም ዳግም ክጥጥዕ (**re-politicized ክከውን**) ትገብርዎ ዘለኩም ኣበርክቶታት ፍሉይ ናእዳ ኣለኒ። የዕብየለይ ምስጋናይ ይብጸሕኩም ነናብ ዘለኩምም ድማ ይብለኩም። ኣነ ድማ ብዓቕመይ ነዚ ከምዚ ዝበለ ዓውደ ኩነት (Context)ን ነቲ “**ሓፋሽ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተዓጠቅ!**” ዝብል ነባር ናይ ውድብ መሪሕ ቃልን መበገሲ ገይረ ኣብዙ ጽሑፊይ ኣብዚ ሓዚ እዋን ክነቅሑ፣ ክውደቡን ክዕጠቁን ዝግበእምስባ “**አመራርሓ፣ ካድረታትን ኣባላትን ውድብ!**” ብምባል ክካታዕን ምልክታይ ክቀምጥን ፎትዮ ኣለኩ። ከም መነጻር ጽሑፊይን ሓባሪ መፍትሒታተይን ኮይኑ ከገልግለኒ ምእንታን ድማ ነዚ ጽሑፊይ “**ጉባኤተኛ ይንቃሕ! ይወደብ ! ይተዓጠቅ!**” ዝብል ኣርእስቲ ሂቡ እኒሂኩ ። ኣብዚ ርእሰ ጉዳይ ክድህስሶም ዝፍትን ሕቶታት ድማ “ጉባኤተኛ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተዓጠቅ!” እንተይልና 1) ብዛዕባ እንታይ ይንቃሕ? 2) እንታይ ይተዓጠቅ? 3) ብከመይከ ይወደብ? ዝብሉ ክኮኑ እዮም።

2. ከም ድሕረ ባይታ

ውድብ ህወሓት ኣብ መፈለምታ ብረታዊ ቃልሲ “ሓፋሽ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተዓጠቅ!” ዝብል መሪሕ ቃል ነይርዎ። ንናይቲ ሸው እዋን ኩነታትን ዕላማን ዝምጥን ንቅሓት፣ ውዳብን ዕጥቕን ኣብ ሓፋሽ ብምፍጣር ድማ ጸላኢ ናይ ምድምሳስ ዓወት ተዓዊታ። ሓዚ ድሕሪ 40 ዓመት እዚ መሪሕ ቃል እንትፍተሽ ግን ሓፋሽ ንድሕረ ብረታዊ ቃልሲን ናይ ሰላም ግዜ መድረክ ፖለቲካዊ ቃልሲን ዝምጥን ንቅሓት፣ ኣወዳድባን ዕጥቕን ንክህልዎ ብውነን ብዕቱብን ተሰሪሑ ዶ? ኢልካ ምሕታት ጢቃሚ ክከውን እዩ። ብወገነይ ሓፋሽ ሎሚም ብዛዕባ ታይን ክንደየናይ ዝኣክልን እዩ ነቂሑ? ከመይን ንምንታይ ዕላማን እዩ ተወዲቡ? እንታይከ ተዓጠቁ? ዝብሉ ሕቶታት እንተልዕል ዝረከቦም መልስታት ዘዕገቡ ኮይኖም ሰለ ዘይረከቦም እቲ መሪሕ ቃል ሎሚ ዓሚቕ ትርጉም ዘለዎ ኣምር ዘይኮነስ ተራ ጭርሖ ኮይኑ ይስመዐኒ። እስቲ ንኣብነት ብዛዕባ ትርጉምን ትሕዝቶን ድሕሪ ዓወት ብረታዊ ቃልሲ ክህሉ ዝግበእ ሰላም፣ ልምዓት፣ መሰላት ነጻነት ፍትሒን ማዕርነትን፣ ኣብዘም መዳያት እዚእም ዝህሉ ሓላፍነትን ግቡእን ህዝባዊን ሕገመንግስታዊን መንግስቲ ፣ ስልጣንን ተሓታታይነትን መሪሕነት ውድብን መንግስታዊ ትካላትን... ወዘተ ብዝምልከት ጥልቀትን ስፍሓትን ንቅሓት፣ቅርጺ ኣወዳድባ ከምኡ'ውን ስጥመት ዕጥቕን ናይ ሎሚ ሓፋሽና ብውነ ፈትሹ፣ ከምናተይ ስምዒት ትሕዙ ይመስለኒ። ካብ ወቅቱ ዝሓቶ ደረጃን ዓይነትን ንቅሓት፣ ኣወዳድባን ዕጥቕን ዘይሓዘ ሓፋሽ ዝበቐለ ጉባኤተኛ ደኣ እም ታይ ንቅሓት፣ኣወዳድባን ዕጥቕን ክንጽበ ኢና ከይከውን ደኣ ነገር ዓለሙ እምበር ትኩረት እዛ ጽሑፊይስ ኣብ ሓፋሽ ኣይኮነን። ብሱሩክ መን ንመን ድዩ ዘንቀሓ፣ ዝውድቦን ዘዕጥቀን? ብቲ ንቡር ውድብ ንሓፋሽ እዩ። እቲ ሕቶ ግን ውድብ ንዓርሳ ንቅሕቲ፣ ውድብትን ዕጥቕቲን ድያ እዩ? ብናተይ ገምጋም ኣይኮነትን። እቲ ሓዚ ኣብቲ ውድብ

ዘሎ ሃዋህው ንቅሓት ዘይኮነስ ፍዘት ውዳበ ዘይኮነስ ብታነ ዝዓሰሎ ኮይኑ ይስመዐካ። ብምካኑ'ውን ንባዕላ ከምቲ ዘላቶ ኮይና ዳግም “ሓፋሽ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተዓጠቅ!” እንተተብል'ውን ናይ ሞራል ልዕልና ዝህልዎ ኣይትከውንን።

ኣብዚ ድሮ መበል 12 ጉባኤኣ ወቅቲ ዝነሃትሉ ኩነታት ጥራሕ እካ ከም መርኣያ እንተወሲደና ኣዝዩ ዘሰክፍ እዩ። ካብ ተራ ኣባል ክሳብ ኣመራርሓ ዝነሀምዎ ድባብ ኣብ ንቅሕቲ፣ ውድብትን ዕጥቅትን ውድብ ካብ ዘለው ዓይነት ሰባት ትጽቡዮ ኣይኮነን። ኣረ ከም ናይ ሓደ ሓዲኦም ስምዒት እንተኮይኑስ እዛ ጉባኤ ካብ ተራ ናይ ፖለቲካ ውሽጠ ውድብ ሕቱክትክን ገለወገን ቦቲ ሓደ ገጽ “ **ዛእምባይ መን ይወርሳ፣ ኣነ ኣምበሳ፣ ነዓይደማ ውረሳ ኣንታ ሬሳ፣ ውርስ ውርስ!**” እናበለ ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ገለወገን ከም ደርሆ ፋሲካ “ **ሓሙስ ጽግቦ ኣሸንባይዶ ኣነስ ዒፍካ ትጽግቦ፣ ዓርቢ ስቅለት ውነይ ተሰቀለት፣ ቀዳም ሰውር ተኣሲረ ይውዕል፣ ሰንበት ትንሳኤ ዘለካ ጉባኤ**” እናበለ ናይ ጎበዝ ሓለቃታት ዓይነት ጽዋታ ዝተኣናገደሉ መድረክ ካብ ምካን ሓሊፉ ኣድማዒ ውጽኢት ትጽቡዮሉ ዓይነት ኣይመስልን። ነዚ እዩ ድማ ከም መፍትሒ ፈለማ ጉባኤተኛታት ይንቅሑ ፣ ይወደቡን ይተዓጠቁ ካብኡ ንውድብ (መራሕታ፣ኣባላታን ደገፍታን) የንቅሑ፣ ይወደቡን የዕጥቁን ኣብ መወዳእታ ድማ ውድብ ንሓፋሽ ተንቅሕ፣ ትወድብን ተዕጥቅን ዝብል ሓሳብ ዘቅርብ ዘለኩ።

ስለምንታይ ኣብ ጉባኤተኛ ኣትኩረ?

ኣብ ሓደ እዋን ደጃት ሰባድስ ኣብ ኩናት ቆሲሎም ማእሲ ሒዞም እንተለው ገብሪየን ማሪየን ዝብሃሉ መሳፍንቲ ጎንደር መጺኦም ከማርክዎምን ንግዝኣቶም ድማ ከምንዘዕዎምን መደብ ከም ዝሓዙ ብሕሙሞም ይንገሮም ደሓር እናተጨነቁ ሓዲሮም መሬት ምስ ወገሐ ከምዚ ኢሎም ይብሃል “ **መሬትህ ወገሐትዶ ሓጎስስ ኣለካዶ**”። ሓጎስ ማለት ሓጎስ መይዳ ጸበበ ወደም እዩ። መልእክቶም ድማ ሒነ ንክፈድዮሎም እዩ። ፊድዩ ድማ ንገብሪየን ማሪየን ቀቲሉ ግዝኣት ኣብኡ'ውን ተከላኪሉ።

ሐዚ'ውን ብተመሳሳሊ “**ጉባኤስ መጻእኪዶ ጉባኤተኛስ ኣለካዶ**” ምባል ከድልየና እዩ በሃላይ እዩ። ንምንታይ? እዛ ውድብ ንዝቅጽል 5 ዓመት ክትመርሐና ግድን ካብኮነ፣ ሐዚ ዘለዎ ቁመና ንቅሓት፣ ኣወዳድባን ዕጥቅን ድማ ንቀጻሊ ዘመርሸና ከምዘይኮነ እንተተራዳዲእና፣ ጉባኤ ብሕጊ ዓይኒ እቲ ዝለዓለ ወሳኒ ኣካል ናይቲ ውድብ ስለዝኮነ ንዕኡ ምምሕጻንና ምክንያታዊ ክከውን እዩ። ጉባኤተኛ እንተነቲሑ ፣ እንተተወዲቡን እንተተዓጠቁን ድማ ተኣምር ምስራሕ ዝክእል ይመስለኒ። ኣብቲ ዝሓለፈ ጉባኤ ጉባኤተኛ ብዘይምንቅሑ ፣ ብዘይምውዳቡን ብዘይ ምዕጣቁን ነዞም ናይ ሐዚ መራሕቲና ብምስያም ነዚ ሐዚ እንዘራረበሉ ዘለና ጸገማት ክልልናን ህዝብናን ክንርኢ ከምዘብጸሐና ኩሉ ኣብዚ ናይ ሐዚ ጉባኤ ነቲሑ ፣ ተወዲቡን ተዓጠቁን እንተኣትዩ ዝሓሸ ተስፋ ዝህብ ውሳኔታትን ኣሰያይማ መራሕትን ዘየምጸአሉ ምክንያት ኣይክህሉን። ስለዚ ኣብታ ዝተረፈትና ጸባብ ግዘ ኮይንና'ውን እንተኮነ ንንቅሓት፣ ውዳበን ዕጥቅን ጉባኤተኛታትና ዝሕግዙ ሓሳባት ብምልውዋጥ እስቲ ጸዕርታት ንግበር። ንፈትን። ብወገነይ ንመበገሲ ዝከውን እዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት ጀባ ኢሎ ኣለኩ ። ንስኩም ድማ ነናይ ባዕልኩም ሸው ሸው ኣብሉ።

3 ከም ሓተታን ትንተናን

3.1. ጉባኤተኛ ይንቃሕ! ብዛዕባ እንታይ?

ፈለግ “ይንቃሕ” እንትብል ጽፏፍ አሃዛዊን ዓይነታዊን ሐበሬታ/መረዳኝታ ይሃልዎ ብኡ አቢሉ ድማ ዓሚቅ ፍልጠት ብዛዕባ ክልሉን ህዝቡን ሃሊይዎ ናብቲ ጉባኤ ዝኣቱ ጉባኤተኛ ይኩን ማለታይ እዩ። ካብዚ ብምብጋስ ጉባኤተኛታትና ብዛዕባ እዞም ዝሰዕቡ ጉዳያት ንቁሓት እንተዝኮኑ እብል።

3.1.1. ኣጀንዳታት እቲ ጉባኤ ኣብ ዋናዎና ጸገማት ክልልን ህዝብን ትግራይ ዘትኩሩ ስለ ምካኖም

ኣብዚ መዳይ ብዙሓት ጸገማት ምልዓል እካ ዝከኣል እንተኮነ ብናተይ እምነት እንተነኣሰ።

- ከምኒ ትእምቲ ዝበላ ትካላት ሒዝካን ብዙሓት ናይ ውልቀ ሰብሃፍቲ ኢንቨስትመንት ናይ ምስሓብ ዕድል እናሃለወካን፣ ስእነት ስራሕን ስደትን ቀንዲ ሓደጋታት ትግራይ ምካኖም። ካለእስ ይትረፍ እተን ተጀማሚረን ዝነበራ ናይ ከተማ ደቀቅትን ኣናእሸተይን ከምኡ ውን ናይ “ኮብልሰቶን” ፕሮጀክትታት እካ ኣብዚ እዋን እዚ ድምጻን ዘጥፋኣሉ ኩነታት ውሽጢ ዘለና ምካንና።
- ብሓፈሻ ቁጠባ ትግራይ (ኣብ ገጠርን ከተማን) ይትረፍዶ ትርጉም ዘለዎ መዋቅራዊ ሰግግር ከርኢስ ነቲ ውሕስና ምግቢ ምርግጋጽ ዝብል ሸቶ ውን ብደረጃ ስድራ ምርግጋጽ ኣብ ዘይከኣለሉ ወቅቲ ንርከብ ዘለና ምካንና።
- እንኮላይ ዓባይቲ ከተማታትና ከይተረፈ እኩል ሸፋንንጽሬትን ዘለዎ ዝርገሐ ማይ ኣብ ዘይብላ ትግራይ ንኩብር ምህላውና (መንግስቲ ግን ልዕሊ 90% ኣብጸሓቶ እዩ ዝብል!)።
- መንግስቲ ብአውርኡ ማዕሮ ዝነደለ ድማ ከምኒ ማረትን ማልትን ዝበላ ገበርቲ ሰናይ ትካላት ሒዝካ እንተተብቐዕ ጽሬት ትምህርቲ ኣዝዩ ኣብ ዝወደቀላ ጥራሕ ዘይኮነስ ንጽሬት ትምህርቲ መሰረታዊ እታወታት ዝኮኑ ከም ምደባ መምህራንን ምስራሕ መምህራ ክፍልታትን እካ ዘይብለን ኣዝዩን ብዙሓት ኣብያተ ትምህርቲ ኣብ ዘለዋኣ ትግራይ ንኩብር ከም ዘለና ንኣብነት ካብዚ “ካብ ዳስ ናብ ክላስ” ዝብል ፕሮጀክት መተኣካከቢ ሓገዝ ሐዚ ውን ዘይምውጻእናን በቢ ዓመቱ መምህር ከይተመደበሎም ባዕሎም ኣንቢቦም ማትሪክ ዝፍተኑ ተምሃሮ ኣብ ብርክት ዝበላ ኣብያተ ትምህርትና ምህላውም ኣብዚ ከም መርኣያ ምውሳድ ይካኣል (መንግስቲ ግን ንጽሬት ትምህርቲ ልዕሊ 80% ኣብጸሓቶ እዩ ዝብል!)።
- ብዘይካ እቶም ናይ ፈደራል መንግስቲ ስራሕቲ ዝኮኑ ናይ ቴሌ፣ መብራህቲ፣ ጽርግያን ብተባብሶን ብዓቕሚን መንግስቲ ትግራይ ጥራሕ ዝተሳለጡ ዓድማዕቲ ናይ መሰረተ ልምዓት ይኩን ካልኣት ኢንቨስትመንታት ኣብ ትግራይ ዘይንርኢ ምህላውና (ኣብዚ መዳይ እተን ቁሽታት፣ ጣብያታት፣ ወረዳታትን ዞባታትን ትግራይ ብመሰረተልምዓት ተኣሳሲረንውን ኣይንርእን ዘለና፣ እታ ብጽርግያታት ዓይኒ ዓራት ክትኮን ዝተተንበየላ ትግራይ ውን ከምኡ እናኮነት ኣይንራኣን ዘለና) ።
- ክራይ ኣካብነትን ግዕዝይናን ቁልፊ ሓደጋታት ስርዓት ውድብ እዮም ብተሃድሶ ዝተነጸረ መስመር ኣቢልካ ድማ ክመሓው እዮም ኣብ ዝተብሃለሉ ሐዚ ውን ዓንዲሕቆ ወይ ማእከል ስሕበት (Hardcore) ናይዞም ሓደጋታት ዝኮነ ኣካል ተፈልዩ ስለ ዘይተመሓወን ብሓፈሻ ድማ እቲ መስመር ዋላካ ጸርዩ እንተተብሃለ ካብ ላዕሊ ክሳብ ታሕቲ መሓውር ኣብ ዘይጸርያት ኣእዳው ብምውዳቁን ህዝቢ ትግራይ ብስእት ፍትሕን ሰናይ ምምሕዳርን ሰንሰን ይብል ኣብ ዘለሉ ወቅቲ ምህላውና።
- ቃንቃ፣ ባህሊ፣ መንነትን ታሪክን ንምክልካል፣ ንምዕቃብን ንምስፍሕፋሕን እምበር ንቁጠባዊ ለውጢ ይኩን ካልእ ስለጠን ቀንዲ ዕማሙ ገይሩ ዘይተልዓለ ፈደራሊዝምን ክልላዊ ዓርስ ምሕደራ ስርዓትን ሐዚካ እናሃለካ ኣብዚ መዳይ ከም ሸንቲ ግመል ንድሕሪት ዝጎዓዝ ኣፈጻጽ ዘለና ህዝብን ክልልን ኮይንና ምህላውና።

- ከም ሕዝብን ክልልን ዘለናሉ ጭቡጥ ናይ ዓይነታዊ ናብራ ሓቃዊ መግለጺታቱ እዞም ኣብ ላዕሊ ዝተረቁሉ ኮይኖም እናሃለው ብናይ ቢሮታትን ሴክተር መስራቤታትን መደንዘዚ ኣሃዛዊ ሪፖርትታትን ብናይ መራከብቲ ሓፋሽ ማዕከናትና ናይ “ ማቻ ይስመዐኒሎ “ ዝዓይነቱ ዜናን ደርፍን ስነ ኣእምሮና ኣብ ዝደንጸየሉ ኩነታት ንነብር ምህላውናን፤
- ቀንዲ ፍልፍል ናይዞም ኩሎም ጸገማትና ድማ ስእነት ባሕርን ኣርሒቁ ዝርኢ ክልላዊ ፖለቲካዊ ኣመራርሓ ምካኑ ከም ሕዝቢ ተገንዚብና ምህላውናን... ወዘተ ወዘተ

ጉባኤተኛታት ብዕቱብ ፈሊጦም ብንቅሓት ኣብቲ ጉባኤ እዚአምን ከምዚአምን ዝበሉ ዓበይቲ ጸገማት ሕዝብናን ክልልናን ቀለስቲ ወይ ስትራተጂክ ኣጀንዳታት ኮይኖም ክዝተየሎም ክገብሩ ኣለዎም ነዚ ድማ ካልኣት ስትራተጂያዊ ጉዳያት ሕዝብን ክልልን ዘይኮኑ ተራ ኣጀንዳታት ነቲ ጉባኤ ከይወርዎ ቃልሲ ክገብሩ ኣለዎም ። ጉባኤተኛታት ብከምዚ ደረጃ እንተነቁሖም ድማ ኣብቲ ዓብይ ስራሕ እቲ ጉባኤ (ማለት ኣጀንዳ ምቕራጽ) ተዓዊቶም ኣለው ማለት እዩ።

3.1.2 ከይዲ ገምጋምን ክትዓትን እቲ ጉባኤ ብዝምልከት

ኣብቲ ጉባኤ ናይ ዝግበሩ ገምጋማትን ክትዓትን ብስለትን ትረትን ዝውሰን ብናይ ጉባኤተኛታት መጠንን ደረጃን ተሳትፎ ምካኑ ርዱእ እዩ። ነዚ ድማ ንቅሓት የድሊ ምክንያቱ ካብ መጀመሪኡ ንቅሓት እንተሃልይዎም ማእከል ስሕበት ናይቶም ገምጋማትን ክትዓትን እቶም ኣብ ላዕሊ ዝዘርዘርናዮም ጸገማት ትግራይ ክኮኑ ይገብሩሎም ውድብን መንግስቲን ንምንታይ ዘይፈትሖም? ኣየናይ ኣመራርሓን ኣካልን እዩ ተሓታቲ ብፍላይ ድማ ኣብ ዘይምዕዎት ትልሚ ዕቤትን ስግግርን (GTP_1) ከምኡውን ኣብ ምስፍሕፋሕን ምግንጋንን እቲ ክቅንስን ክቅህምን እዩ ተባሂሉ ዝነበረ ሓደጋ ክራይኣካብነትን ግዕዝይናን እንኮላይ ስእነት ፍትሕን ሰናይ ምምሕዳርን ኣብዝተበሉ ኣትኩሮም ምስኣም ብምዝማድ ድማ ዓቕሚ ፣ ቅንዕናን ስነምግባርን ሕድሕድ ኣባል ፖሊት ቢሮን ማእከላይ ኮምቴን ብዘይንሕስያ ክግምግሙ ይክእሉን። ይግባእ እውን። እዙይ ድማ ንቀጻሊ ናብዞም ከበድቲ ናይ ሓላፍነት ቦታታት እዚአም ብዛዕባ ከምጽእዎም ዝግበአም ውልቀሰባት ኣንፈት ይሕብረሎም። ስለዚ ጉባኤተኛታት ብቲ ሓደ ገጽ ከም ሕዝብን ክልልን እዞም ኩሎም ጸገማት ተሓንጊጥና ክንጋዓዝ ዝገበረ ፖለቲካዊ ኣመራርሓ ሒዝና ገምጋምን ክትዓትን እቲ ጉባኤ ብሸተክመተክ ከይሓልፍ ክገብሩ ምእንቲ ብቲ ካልእ ገጽ ድማ ጭብጥታት እቶም ገምጋማትን ክትዓትን ኣብ ሕዝባዊን ክልላዊ ጸገማት እምበር ኣብ ካልኣት ተራ ነገራት ክየትኩሩ ንክገብሩ ነቁሕካ ምእታው ክድልዮም እዩ እብል።

3.2. ጉባኤተኛ ይተዓጠቅ! እንታይ?

ብወገነይ ጉባኤተኛ ዘድልየኦ ሰለስተ ዕጥቅታት ክቀምጥ።ናይ ሓበሬታ/ፍልጠት/ዕጥቂ፣ ናይ ድስገሊ ንዕጥቂንናይጥበብ/ብልሓት/ዕጥቂ። ናይ ሓበሬታ/ፍልጠት ዕጥቂ ብዝምልከት ጉባኤተኛ ዘድልዮ ዝብሎ ብዛዕባ እቶም ኣብ ላዕሊ ዝጠቀስኩዎም ኣጀንዳታት፣ ኩነታት ግምገማን ክትዕን ኢሉ'ውን ካልኣት ነቲ ጉባኤ ዘድልዮ ጉዳያትን ጽፉፍ ሓበሬታን ዓሚቅ ፍልጠትን ክህልዎም ምጽዓር እዩ። እዙይ ድማ ዘጸግም ኣይከውንን ምክንያቱ እንድሕር ድኣ እቲ ጉባኤ ብዛዕባ ትግራይን ሕዝቢ ትግራይን ዝዘትይ ኮይኑስ እቶም ጸገማት ጸሓይ ዝወቀዎምን በበዮዝነብሩሉን ዝሰርሑሉን መዋዕልቲ እቶም ጉባኤተኛታት ባዕሎም እዮም። ዝተርፎም እንተሃልዮ ድማ ዕድመ ንቴክኖሎጂ ካብ ዝተፈላለዩ ናይ ሚዲያ ማዕከናትን ነበረቲ ብምሕታትን ከምልእዎ ይክእሉ እዮም ። ይግባእ እውን።

እቲ ካለእ ዘድልዮም ከቢድ ዕጥቂ ናይ ዲሲፒሊን ዕጥቂ እዩ። ከቢድ ዝኮነሉ ምክንያት ብዋናነት ኣብ ባዕልቶም ዘሎ እምበር ካብ ደገ ስለ ዘይዕደሎም እዩ። ዝኮነ ኮይኑ ጉባኤተኛታት ኣብቲ ጉባኤ ኣጀንዳታት እንትቀርጹ፣ ገምጋምን ክትዓትን እንትገብሩ ይኩን፣ ናይ ምሻምን ምስዓርን ውሳኔታት እንትውስኑ ህዝባዊነት፣ ድፍረትን ወሃን/ሕራሃን ክዕጠቁ ኣሎዎም። በዚ ኣቢሎም ድማ ነታ ውድብ ካብቶም ሐዚ ወሪርምዋ ዘለው ናይ ሰከፊት፣ ሕሽክርና፣ ሕክከኒ ክሓከልካ፣ ውልቃዊነት ፣ ዘይምቅልላስ፣ ፍርሕንርእሲ ምድፋእን ወዘተ ፖለቲካል ባህሊ ከናግፍዎ በሪ ምክፈቱ። ከም ህዝባዊነት፣ ድፍረትን ወሃን/ሕራሃን ዝበሉ ናይ ሞራል ልዕልና ዘለዎም ናይ ዲሲፒሊን ዕጥቂታት ጉባኤተኛታት እንተተዓጢቆም ድማ ንላዕሎዎት መራሕቲ ውን “ዝከአለ ይገዮ! ዝደከመ ይላለ! ዝተሸከለ ይተአለ!” እናበሉ ሓደ ብሓደ ሰጥለጥ ከብልዎም ኣይከብደምን። ስለዚ ምእንተ ረብሓ ዝወከልዎ ህዝብን ክልልን ክብሉ ጉባኤተኛታትና ናይ ዲሲፒሊን ዕጥቆም ሸጥ ከብሉ ይጽዓሩ።

እቲ ሳልሳይ ጉባኤተኛታት ክዓጥቁዎ ዘለዎም ዕጥቂ ጥበብ/ብልሓት እዩ። እዙይ ዘድልዮሉ ምክንያት ጉባኤ መድረክ ፖለቲካዊ ጸዋታ ምካኑ ስለ ዘይተርፍ ሕድሕድ ተጻዋታይ ኣብዚ ጉባኤ ውን ነናይ ባዕሉ ካርዲ ሓዙ ምጽዋቱ ኣይክተርፍን። እቲ ጸዋታ ካብ ኣብ ምስደም ፕረዚደንት (መራሒ ኣካል ናይቲ ጉባኤ) ዝህልው ስልትታት (ሽርሕታት ውን ሓዊሱ) ጀሚሩ ክሳብ ኣብ ኣቀራርጻ ኣጀንዳታትን፣ ኣወሃህባ ዕድል (ንመን ዕድል ትህብን ትከልእን መዓዘን ንምንታይን) ኣብ ገምጋምን ክትዕን ወቅቲን ኢሉ ውን ኣብ እዋን ጥቆማን ነቀፌታን ንፖሊት ቢሮንማእከላይ ኮምቴን ዝምረጹ ውልቀሰባት ዝዘልቅ እዩ ብባህሪ። ስለዚ ጉባኤተኛታ ብዛዕባ እዚ ኩሉ ዕጥቂ ጥበብ/ብልሓት ክህልዎም ኣለዎ። ንምንታይ? 1) ኣጀንዳታት እቲ ጉባኤ ካብቶም ዓንዲ ንብሎም ህዝባዊን ክልላውን ኣጀንዳታት ወጻኢ ከይኮኑ ክከላከሉ ምእንታን 2) ገምጋምን ክትዓትን (ንነቀፌታን ዓርሰ ነቀፌታን ሓዊሱ) እቲ ጉባኤ ካብ ቀንዲ ጭብጥታት ወጻኢ ከይኮኑ ክከላከሉ ምእንታን 3) ኣብ መረጻ ሰባት (ንፖሊት ቢሮንማእከላይ ኮምቴን) ንዝግብእም ክመርጹ ንዘይግበእም ድማ ብዘይንሕስያ ክድርብዩ ክከእሉ ምእንታን። ስለዚ ንኩሉምሉ ጉባኤተኛታት ዕጥቂ ጥበብ/ብልሓት ክህልዎም ይግባእ። ክህልዎም ድማ ጻዕሪ ምግባር የድልዮም እብል።

3.3. ጉባኤተኛ ይወደብ! ብከመይ?

ብዛዕባ ዝሓሸ ኣገባብ ኣወዳድባ ጉባኤተኛታትና ኣብዚ ጉባኤ ኣንፈት ንምሕባር ፈለማ ጉባኤተኛታትና እን መን እዮም? ካበይ ካበይ ዝተውጸጹ እዮም? ዝብሉ ነጥብታት ምፍታሽ ክድልየና እዩ። ከም ሕሉፍ ተሞክሮና እንተኮይኑ ጉባኤተኛታት ናይዚ ጉባኤ ብዋናነት ብድምጺን ብዘይድምጺ ንዝሳተፉ ኣባላት ሐዚ ዘለው ፖሊት ቢሮን ማእከላይ ኮምቴን ካብ ወረዳታትን ሴክተርመስራቤታትን ዝተወከሉን ከምኡ ውን ብተዓዛቢነት ዝሳተፉ ዝተፈላለዩ ክፋላት ሕብረተሰብ ዝውክሉ ናይ ውሽጢ ዓዲን ወጻኢን ልኡካት ክኮኑ እዮም ተባሂሉ ይግመት። ስለዚ በዚ መሰረት እቶም ብድምጺን ብዘይድምጺን ዝሳተፉ ዳርጋተመሳሳሊ ልኡክ ዘለዎም ስለዘኮነ ብሓደ እቶም ብተዓዛቢነት ዝሳተፉ ድማ ብካልእ ገጽ ኮይኖም እንተዝውደቡ ተመራጺ ክከውን እዩ እብል። በዚ መንገዲ እንተተወዳደሮም ድማ ንኣብነት እቶም ብድምጺን ብዘይድምጺን ዝሳተፉ ኣብ እዋን ኣጀንዳ ቀረጻ ብዓይኒ ረብሓ ህዝብን ክልልን ትግራይ እንትምዘኑ ተራዝኮኑ ኣጀንዳታት ክይተሓዙን ክይዝተየሎምን ብምግባር፣ ኣብ እዋን ገምጋምን ክትዕን ድማ ብሱልን ተሪርን ገምጋም ክይተገበረሎም ዝሓልፉ ጭብጥታትን ኣመራርሓን ክይህው ብምግባር ውጽኢታዊ ስራሕ ክሰርሑ ይከእሉ እዮም። ይግበእም ድማ ። እቶም ብተዓዛብነት ዝሳተፉ ድማ ካብ መጀመርታ ክሳብ መወዳእታ ክይዲ እቲ ጉባኤ ብውኑ ብምክትታል ጉድለታት ኣሰራርሓ እንተነይሮም ብእዋኑ ክእረሙ ሓሳብ ብምቅራብን ከምኡ ውን ትዕዘብቶም ብምጽሓፍን ንህዝቢ ብምዝርጋሕን ዓብይ ስራሕ ክሰርሑ ይከእሉ እዮም። ይግበእም ድማ ። ስለዚ

ብድምር እዞም ጉባኤተኛታት ብከምዚ መልክዕ ዓርሶም ተወዲቦም ልኡኮም እንተአድሚዮም እቲ ጉባኤ ፍረ ክህለዎ ኣብ ምግባር ዓብይ ኣበርክቶ ይገብሩ ኣለው ማለት እዩ። ምስጋና ዘውህቦም ድማ ይኸውን። እዚ ኩሉ ንክገብሩ ግን ሰፊሕ ውፍይነትን ጸዕሪን ክገብሩ ኣለዎም እብል።

4. ከም መደምደምታ

ውድብ መበል 12 ጉባኤኣ ከም ተራ ናይ 2 ዓመት መደባዊ ኣኬባ ዘይኮነስ ከም ጉዕዞ ዝሓለፉ 40 ዓመታት ዝፍተሸሉ ፍሉይንረዚንን መድረካዊ ኣኬባ ገይራ ክትሪኦ ንጽቡ። በዚ መንጽር’ዚ ክትርእዮ ይግባእ እውን እብል። ጉባኤተኛታት’ውንዚ ዓብይ መድረክ ዝምጥን ንቅሓት ኣወዳድባን ዕጥቂን ሒዞም ናብቲ ጉባኤ ክኣቱ ንጽቡ። ይግባእም’ውን። ነዚ ንምግባር ግዜ ይሓጽር ይኸውን። ግንድማ ኣብተን ተሪፊን ዘለዎ ውሑዳት ናይ ድሮ ጉባኤ መዓልታትን ናይቲ ጉባኤ መዓልታትን ባዕሉ ሓዊስካን ዓርሶም ንምንቃሕ፣ ንምውዳብንንምዕጣቕን ጉባኤተኛታት ዕዞዝ ጸዕሪ እንተገይሮም ኣዝዩ ዝከብድ ኣይኸውንን በሃላይ እዩ። ነገር ግን ብኣንጻሩ ነዚ ተሸኪሞም ናብ ጉባኤ ዝኣትው ዘለው ከቢድ ናይ ህዙብን ክልልን ሓደራ ዕሸሽ ብምባል ካብ ዝሓለፉ ምዕራፋት’ውንንላዕሊ ንቅሓቲ፣ ውድብትን ዕጥቅትን ውድብ ናብ ቀጻሊ ምዕራፍ ክየማሓላለፉ እንተተሪፎም ንሓፋሽና’ውንብኡ ልክዕ ከይነቅሕ ፣ ከይውደብን ከይዕጠቅን ይፈርድሉ ስለዘለው ብታሪክ ዘክፍሎም ዋጋ ቀሊል ኣይክኸውንን። ህዝቢ ትግራይ እንተኮነም ብቲ ካብ ናይ ቀረባ ሕሉፍ ጉባኤታትና ጀሚሩ ክሳብ ሓዚ ውድብና ትከዶ ዘላ ክያዶ ደንጽይዎስ ከምቲ እምበይተይ ጀምበር ዝብሃላ ሓፍቲ ሃጽዮ ዮውሃንስ ንሓወንንግስነቶምን ንምውቃስ ኢለን ሓደ እዋን ገጢመንኦ ዝብሃል ዝስዕብ ሓውሲ መርገም ዝመስል ናይ ኣንጻርጽርት ግጥሚ ሓዚሓዚ ኣብ ልቡ እናሕደረ ዝመጽእ ዘሎ እዩ ዝመስል። እታ ናይ እምበይተይ ጀምበር ግጥሚ ከምዚ ትብል፣

“ ብክንደይ ጸሎት ዘግነኩዎ እንጀራ”

“ ተለዊሳ በኩዓ ተጋጊራ”

“ ኣውጺኦን ድማ በልዓኣ ዘይነበራ”

“ ከመይ ኢካ ደጃዝማቾ ዓብይላ” (ንሃጽዮ ዮውሃንስ ምካኑ እዩ)

“ ሓሻክርካ እን ጠቓረ ነብሰ በላ”

“ ሃፍታም እንትትርኢ እቶ በላ”

“ ድካ እንትትርኢ በላበላ”

“ እስትንፋሰካ ሲኦል ትቀበላ”

“ ነጋሪትካንክ(ስልጣን ከም ማለት እዩ) ንበዝባዚ ይበላ”

ካብዚ እንወስዶ መልእቲ አሎ። ንሱ'ውን ዋላ ገሊኡ ኣብ ሳሎን፣ ገሊኡ ኣብ መረባ፣ ገሊኡ ድማ ኣብ ሕጋ እታ ውድብ ኮይኑ እናሃለወ ገና ከም ህዝቢ ሙሉእ መንፈሳዊ ምብትታክ ምስታ ውድብ ስለዘይገበረ ነቲ ናይ እምባይተይ ጀምቦር ዝመስል ስምዒቱ ቶግ ከብሎ ዝከበዶ ይመስልእምቦር ነዚ ኩነት ብዕቲብ ዝርዳእ ጉባኤተኛስ ግድን ከድልየና እዩዝብል እዩ። ነገር ግን ብአንጻሩ ኣብዚ ናይ ሎሚ ጉባኤ'ውን ጉባኤተኛ ንባዕሉ ፈዚዙን ዕጥቁ ፈቲሑን ንውድብ'ውን ኣፍዚዙን ዕጥቃ ኣፍቲሑን ዳግም ንህዝብና እኒሃትካ “ሬሳካ ኣድሕን” ዝብለሉ ኩነታት እንተተፈጠሩ ህዝቢ ትግራይ'ውን ከምቲ ናይ ደጃት ስባጋድስ “መሬትስ ወጊሓዶ ሓጎስስ ኣለካዶ” ዝብል ዘራይ ኣለሻ ዓይነት ዘረባ ምዝራብ ዘይመርጸሉ ምክንያት ኣይክህሉን። ስለዚ ድማ ጉባኤተኛ ይንቃሕ! ይወደብ! ይተግጠቅ! ንውድብን ሓፋሽን'ውን የንቅሕ፣ ይወድብን የዕጥቅን እሞ ካብዚ ኩሉ ይገላግለና እብል። ከም ሓውሲ መከምቦቲ ግን ንመልእክቲ እዛ ጽሑፊይ ብትገልጸለይ መልክዑ ቀሩብ ብምምሕያሽ “ዲፊይ ብረሪ ብረሪ” ካብ ትብል ናይ ኢያሱ በርሀ ናይ ደርፊ ቅዲ ተዊሒሰ ነዚ ዘለናዮ ወቅታዊ ኩነታት ውድብ ትገለጽን ንድምቀት መበል 12 ጉባኤ ድማ ትከውን እያ ኢላ ዘዳለኩዋ ናይ ባዕለይ ግጥሚ ነጻላ ዜማ ብምእንጋድ ክፍለየኩም። ወደሓንኩም!! እዛ ግጥሚ ዜማይ ከምዚ ትብል፣

- “ ውድብ ብረሪ ብረሪ”
- “ ናብ መላእ ትግራይ ው ፈሪ”
- “ ብሕሉፍ ታሪኪ ኣይትሰከሪ”
- “ ናብራ ህዝብና መርምሪ”
- “ ዕቲብ ፍታሕ'ውን ግበሪ”
- “ ውድብ ውድብየ፣ ውድብ ውድብየ”
- “ ውድብ ትማሊዶ? ውድብ ናሎሚ የ”
- “ እንታይም እንታይም”
- “ ኣብዛ ዓለም ዚኣም!!”

መን ይፈልጥ ድማ! ድሕሪ ጉባኤኣ ውድብ ትበርርሞ፣ ናብ መላእ ትግራይ ወፊራ ድማ ናብራ ህዝብና መርሚራ ክሳብ ናይ መበል 13 ጉባኤኣ ኣብዘሎ ግዜ ውሽጢ ዕቲብ ፍታሕ ተናዲ ትከውን። **LETS HOPE SO!**

“ንቁሕ፣ ውዱብን ዕጡቅን ውድብን ሓፋሽን ብዝነቀሐ፣ዝተወደበንዝተግጠቀን ጉባኤተኛ ይፍጠር!!”
(ናተይ መሪሕቃል ጉባኤ እዩ!)

ዓወት ንጉባኤተኛታትና!! ዘለኣለማዊ ክብሪ ድማ ንሰማእታትና!!